

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-277-7-63>

**INFORMATION TECHNOLOGIES AS A MEANS
OF FORMING THE LINGUISTIC AND CULTURAL
COMPETENCE OF STUDENTS OF HIGHER EDUCATION**

**ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ
ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Davydchenko I. D.

*Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor of the Department
of Ukrainian Linguistics,
Literature and Teaching Methods
Communal institution "Kharkiv
Humanitarian and Pedagogical Academy"
of the Kharkiv Regional Council
Kharkiv, Ukraine*

Давидченко І. Д.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри української
лінгвістики, літератури
та методики навчання
Комунальний заклад «Харківська
гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради
м. Харків, Україна*

Сучасне життя висуває високі вимоги до підготовки здобувачів вищої освіти – майбутніх педагогів. Завдяки цьому володіння мовленням допомогти майбутнім фахівцям освіти стати справжнім майстром своєї справи з високим рівнем знань і навичок педагогічної діяльності. Найважливішим засобом оголення людини, витончення її почуттів, душі, думок, почуттів є краса і велич, сила і виразність рідної мови.

Лінгвокультурологічна компетентність реалізується у знанні матеріальної та духовної культури, історичного розвитку українського народу, фольклору, традицій, звичаїв та обрядів рідного народу, а також умінні використовувати культурні знання у професійній діяльності. Важливо виробити вміння характеризувати феномен української культури, історію її розвитку, визначати місце в системі світової культури, поцінювати досягнення культури на основі знання історичного контексту їх створення, бути спроможним до діалогу культур, уміти висловлювати й обґрунтовувати власну позицію до питань, що стосуються ціннісного ставлення до історичної минувшини [3].

Лінгвокультурна підготовка має ґрунтуватися на гармонійній взаємодії мовного, комунікативного, когнітивного, культурознавчого складників, а також інформаційно-комунікаційних можливостях для створення лінгвокультурного середовища.

На виконання Указу Президента України № 64 / 2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затвердженим Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року №2102-ІХ» навчання здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання та проходження практики в закладах вищої освіти здійснюється у дистанційному (синхронному) або дистанційному (асинхронному) режимах віддалено за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

Запровадження та використання інформаційно-комунікаційних технологій у закладах вищої освіти розглядали науковці: А. Андрєєв, Т. Вахрушева, В. Кухаренко, В. Осадчий, Є. Полат, О. Рибалко, О. Скубашевська, А. Хуторський тощо. Проблему розвитку дистанційної освіти досліджували як зарубіжні, так і вітчизняні науковці серед яких: Р. Деллінг, Г. Рамбле, Д. Кіган, М. Мур, А. Кларк, М. Томсон та вітчизняні: О. Андрєєв, Г. Козлакова, І. Козубовська, В. Олійник, А. Хуторський тощо.

Інформаційні технології надають можливість швидкого доступу до необхідних джерел, що полягає у використанні онлайн-ресурсів, електронних бібліотек, електронних підручників, розроблені презентації тощо. На переконання В. Бикова, О. Спіріна та О. Пінчук можливості «використання засобів ІКТ у навчанні може відбуватися в різних організаційних формах: онлайн-курси, онлайн-консультування, онлайн-тренінги, хакатони, вебінари, використання інтерактивних, електронних віртуальних лабораторій, електронних соціальних мереж, відвідування інтерактивних музеїв науки, створення презентацій, платформ спілкування за науковими інтересами, міжнародних конкурсів з рішення науково-технічних задач, віртуальних технопарків та інші» [1].

Важливою складовою формування професійно-ціннісної сфери здобувачів вищої освіти є розробка науково-обґрунтованих систем навчання, які б ґрунтувалися на широкому впровадженні у освітній процес новітніх педагогічних та інформаційних технологій. Створення таких комп'ютерно-орієнтованих методичних систем навчання передбачає вирішення низки завдань: обґрунтування теоретичних принципів створення інформаційних навчальних середовищ; розробка

теоретичних і методологічних засад використання інформаційних комп'ютерних технологій у освітньому процесі; створення педагогічних програмних (довідкових, інструментальних, контролюючих, навчаючих програм тощо), мультимедійних засобів, зокрема електронних підручників; створення навчально-методичного забезпечення освітніх компонентів на основі Internet-технологій для розміщення їх на Webсайті закладу вищої освіти чи його інформаційному порталі; розробка методики організації та проведення самостійної роботи здобувачів вищої освіти з використанням інформаційно-комунікаційних технологій в умовах єдиного інформаційного середовища, удосконалення навичок самоконтролю здобувачів вищої освіти на новій комунікативній основі [5].

В освітньому процесі використовують театралізовані, ділові, ролєві, комп'ютерні ігри, імітаційні вправи, ігрове проектування та ін.); комп'ютерні технології (реалізуються в дидактичних системах комп'ютерного навчання на основі взаємодії «вчитель – комп'ютер – учень» за допомогою інформаційних, тренінгових, розвивальних, контролюючих та інших навчальних програм); діалогові технології (пов'язані зі створенням комунікативного середовища, розширенням простору співробітництва на суб'єкт-суб'єктному рівні: «учень-учитель», «учитель – автор», «учень – автор»); тренінгові технології (система діяльності щодо відпрацювання певних алгоритмів навчально-пізнавальних дій і способів розв'язання типових завдань у процесі навчання – тексти, розв'язання управлінських задач) [4].

Сучасні підходи до застосування інформаційно-комунікативних технологій намагаються максимально використати їх можливості, інтегруючи всі компоненти навчально-методичних комплексів: «друковані матеріали у вигляді звичайних комп'ютерних файлів; електронні підручники і тестові комп'ютерні системи; інтелектуальні тренажери, віртуальна лабораторія; комп'ютерні системи автоматизації професійної діяльності» [2].

Із нашого погляду формування лінгвокультурологічної компетентності у закладах вищої освіти в умовах запровадження дистанційного навчання здійснюється відповідно до нових форм та методів реалізації матеріалу при проєктному, дистанційному навчанні, при реалізації програми індивідуального освітнього маршруту: електронні підручники дають можливість кожному здобувачеві вищої освіти, незалежно від рівня його підготовки брати активну участь у освітньому процесі, індивідуалізувати свій процес навчання, здійснювати самоконтроль; інтерактивні засоби контролю знань для

перевірки, у тому числі і для самоперевірки; інтерактивні плакати, створені ресурсами Power Point, Google або Glogster, допомагають дібрати потрібний матеріал, лаконізувати його і надати в максимально візуально цікавій формі; електронні варіанти інтелектуальних ігор; віртуальні екскурсії; постери; трейлери; буктрейлери; комп'ютерна презентація з тригерами та анімацією тощо.

Формування лінгвокультурологічної компетентності у закладах вищої освіти, із нашого погляду, в умовах запровадження дистанційного навчання має реалізовуватися за наступними 6-ма напрямками: доступ до інноваційних технологій; доступ здобувачів вищої освіти до технологій (Student Accessibility); доступ викладачів до технологій (Teacher Accessibility); доступ адміністраторів до технологій (Administration Accessibility); академічний Інтернет (моделі Fiber-to-the-Building та wi-fi); «цифровий» мультимедійний контент; «Цифрові» компетенції та грамотність викладачів (фасилітаторів, коучів) та здобувачів вищої освіти; відеочати у Skype, Zoom, групах Viber та Telegram.

Література:

1. Биков В. Ю., Спірін О. М., Пінчук О. П. Проблеми та завдання сучасного етапу інформатизації освіти. Загальна середня освіта як базова ланка в системі безперервної освіти. URL: <http://lib.iitta.gov.ua>.
2. Гавриш І. В. Педагогічна інноватика: передумови й тенденції розвитку. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти* : зб. наук. праць. Вип. 5. Книжкове вид-во «Каравела», 2000. С. 172–180.
3. Давидченко І. Д. Формування лінгвокультурологічної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет». Слов'янськ, 2018. 359 с.
4. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навчальний посібник. К. : Академвидав, 2004. 352 с.
5. Професійна педагогічна освіта: компетентісний підхід / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 412 с.